

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2023. № 5.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.5.38>

УДК 657.1

М. О. Мельничук,

*к. е. н., голова циклової комісії економіки, управління та адміністрування,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж» Державного
торговельно-економічного університету політики*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2113-3676>

ВИДИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПОЛОЖЕНЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

M. Melnychuk,

*PhD in Economics, Head of the Cycle Commission of Economics, Management and
Administration, Separate Structural Subdivision «Kharkiv trade and economic
professional college of the State University of trade and economics»*

TYPES AND CLASSIFICATION OF RECEIVABLES FOR THE FORMATION OF ACCOUNTING POLICY PROVISIONS

В сучасних умовах економічного розвитку суб'єктів господарювання питання дебіторської заборгованості вважається одним із ключових при здійсненні господарської діяльності. Кожен суб'єкт господарювання, незалежно від форми власності, особливу увагу звертає на дебіторську заборгованість. Недоліки у сфері обліку розрахунків з дебіторами як на теоретичному, так і на практичному рівні призводять до того, що у підприємств не вистачає власних оборотних коштів для здійснення діяльності.

На сьогодні більшість підприємств характеризуються зростанням дебіторської заборгованості у структурі активів, що призводить до уповільнення платіжного обороту. В наслідок цього виникає необхідність ефективного управління дебіторською заборгованістю підприємств для підвищення їх ліквідності та платоспроможності. Але, часто суб'єкти господарювання в першу чергу розв'язують власні проблеми, не зважаючи на необхідність своєчасного виконання своїх фінансових зобов'язань із платежів перед контрагентами. Така поведінка зумовлена відсутністю їхньої майнової відповідальності за невиконання договірних зобов'язань і дає підприємствам змогу ухилятися від взаєморозрахунків із контрагентами. У таких умовах дедалі більше зростає необхідність управління дебіторською заборгованістю. Вирішення вищенаведеної складної проблеми багато в чому залежить від вдосконалення бухгалтерського обліку взаєморозрахунків, а саме формування положень облікової політики.

In the modern conditions of the economic development of business entities, the issue of receivables is considered one of the key issues in the implementation of economic activity. Every business entity, regardless of the form of ownership, pays special attention to accounts receivable. Deficiencies in the field of accounting for accounts receivable both at the theoretical and practical level lead to the fact that enterprises do not have enough working capital to carry out their activities.

Today, most enterprises are characterized by an increase in receivables in the structure of assets, which leads to a slowdown in payment turnover. As a result, there is a need for effective management of receivables of enterprises to increase their liquidity and solvency. But, often business entities first of all solve their own problems, regardless of the need for timely fulfillment of their financial obligations from payments to counterparties. Such behavior is due to the absence of their property responsibility for non-fulfillment of contractual obligations and enables enterprises to evade mutual settlements with counterparties. In such conditions, the need to manage receivables is growing more and more. The solution to the above-mentioned complex problem largely depends on the improvement of the accounting of

mutual settlements, namely the formation of the provisions of the accounting policy. When considering accounts receivable, one cannot fail to notice the presence of a wide range of its types. The order of accounting for both a group and an individual object may depend on how correctly the division and classification of accounting objects is carried out, as well as how correctly the classification features are chosen. The division should be based on an economic criterion and based on the economic and target purpose of things. The theoretical and practical basis for considering the essence of the concept of "receivables" and the construction of accounting are the scientific developments of domestic and foreign economists. Given that the efficiency and profitability of the enterprise depends on the correctness of the formation of the classification and the formation of the accounting policy, we consider it appropriate to consider the above categories.

Ключові слова: *дебіторська заборгованість, облікова політика, класифікація, елементи облікової політики, резерв сумнівних боргів.*

Keywords: *accounts receivable, accounting policy, classification, elements of accounting policy, reserve for doubtful debts.*

Постановка проблеми. Розглядаючи дебіторську заборгованість, не можна не помітити наявності широкого спектра її видів. Від того, наскільки правильно здійснено поділ та класифікацію об'єктів обліку, а також від того, наскільки правильно обрано класифікаційні ознаки, може залежати і сам порядок обліку як групи, так і окремого об'єкта. Поділ повинен бути заснований на економічному критерії і виходячи з економічного та цільового призначення речей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним підґрунтям для розгляду сутності поняття «дебіторська заборгованість» та побудові обліку є наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених економістів. Так, Дубровська Є.В. та Білик М.Д. розкрили проблемні питання сутності поняття «дебіторська заборгованість», Береза С.Л. і Матицина Н.П. приділили свою увагу саме питанню класифікації дебіторської заборгованості,

Момот Т. та Савчук В.П. виділили у свої працях проблеми управління дебіторською заборгованістю в умовах фінансової кризи, Коблянська О.І., Лагода Т.К., Самвонова С.О., Білик М.Ю., Дерев'янка О.Д., Басюк Т.Т., Матицина Н.А., Новікова Н.Н., Павленко О.А. приділили увагу проблемам обліку дебіторської заборгованості. Окремо необхідно виділити зарубіжних вчених, таких як: Стоун Д., Хитчинг К., Дж. Ван Хорн, Зві Боді, Роберт К. Мертон, Д. Нортон, А. Апчера, Р. Каплана.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи те, що від правильності формування класифікації та формування облікової політики, залежить ефективність і прибутковість підприємства, вважаємо за доцільним розглянути наведені категорії.

Формулювання цілей статті. Головна мета статті полягає у порядку формування облікової політики щодо дебіторської заборгованості на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Класифікація дебіторської заборгованості здійснюється з урахуванням наступних її критеріїв:

- 1) термін погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом;
- 2) об'єкти, за якими виникла дебіторська заборгованість;
- 3) своєчасність погашення.

За першою ознакою, згідно П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» виділяють:

1) довгострокову дебіторську заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає у ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу;

2) поточну дебіторську заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу [1].

Необхідно відзначити, що поточною дебіторською заборгованістю може вважатись така, що відповідає тільки одній її ознаці. Віднесення зобов'язань дебіторів до довгострокових можливе лише за відповідності двом критеріям, а

саме: виникнення не в ході нормального операційного циклу та погашення терміном понад дванадцять місяців з дати балансу.

Цікавою є класифікація дебіторської заборгованості в країнах англо-американської системи обліку, де дебіторська заборгованість класифікується за такими групами:

1) рахунки до отримання (вид дебіторської заборгованості, який виникає при продажі товарів за «Відкритим рахунком», без письмового зобов'язання покупця оплатити рахунок);

2) векселі до отримання;

3) дебіторська заборгованість, не пов'язана із реалізацією.

Думка фахівців з обліку щодо поділу дебіторської заборгованості на довгострокову та поточну є неоднозначною. З точки зору одних – такий розподіл є важливим інструментом фінансового аналізу, інших – джерелом розкриття інформації про активи і зобов'язання в фінансовій звітності.

Деякі автори вважають за доцільним поділяти дебіторську заборгованість на довгострокову та короткострокову, залежно від терміну погашення, причому і той, і інший її вид повинен бути поділений наступним чином:

1) довгострокова дебіторська заборгованість: довгострокова дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги; довгострокові векселі одержані; інша довгострокова дебіторська заборгованість.

2) короткострокова дебіторська заборгованість: короткострокова дебіторська заборгованість за товари, роботи; короткострокові векселі одержані; інша короткострокова дебіторська заборгованість.

Подібна класифікація статей дебіторської заборгованості, яка враховує рівень їх ліквідності, є більш корисною для користувачів фінансової звітності з метою оцінки фінансового стану підприємства та надає повнішу інформацію про рівень дебіторської заборгованості та можливість перетворення фінансових зобов'язань на грошові кошти.

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій передбачає наступну класифікацію дебіторської заборгованості [2].:

1) довгострокова дебіторська заборгованість: заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду; довгострокові векселі одержані; інша дебіторська заборгованість);

2) поточна дебіторська заборгованість: короткострокові векселі отримані; дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги; розрахунки з вітчизняними покупцями; розрахунки з іноземними покупцями;

3) дебіторська заборгованість по розрахунках: розрахунки з різними дебіторами; розрахунки за виданими авансами; розрахунки з підзвітними особами; розрахунки за нарахованими доходами; розрахунки за претензіями; розрахунки за відшкодуванням завданих збитків; розрахунки за позиками членам кредитних спілок; розрахунки з іншими дебіторами;

4) списана дебіторська заборгованість.

Дана класифікація заборгованості дебіторів гармонійно пов'язується зі структурою Балансу і Звіту про фінансові результати, які регламентуються відповідними національними стандартами бухгалтерського обліку.

Розрахунки з дебіторами розглядають окремо за об'єктами (тип господарських операцій), відносно яких вони виникли, а види класифікують в часовому розрізі.

В. Ковальов, аналізуючи проблеми класифікації розрахунків з дебіторами, пропонує диференціювати її за наступними термінами: 0-30 днів, 31-60 днів, 61-90 днів, 91-120 днів, понад 120 днів, а Г. Нашкерська частково поділяє цю думку і пропонує деякі відмінні характеристики IV I V часових проміжків, тобто – 91-365 днів та понад 365 днів відповідно [3; 4]. Вважаємо, що цей поділ є більш загальним, оскільки в даному випадку до цих груп можуть включати як поточні (короткострокові) заборгованості, так і довгострокові.

На жаль, у сьгоднішніх реєстрах обліку відображення очікуваного терміну погашення заборгованості та реального строку погашення немає. Тому пропонується за реальним строком погашення дебіторську заборгованість поділяти на термінову, прострочену та відстрочену, що у обліку знаходить відображення на відповідних аналітичних рахунках, де контролюється термін виконання договорів.

Залежно від своєчасності погашення дебіторська заборгованість поділяється на дебіторську заборгованість, термін оплати якої не настав (нормальна або строкова) та дебіторську заборгованість, не сплачену в термін (прострочена), у тому числі сумнівна та безнадійна дебіторська заборгованість.

Класифікація дебіторської заборгованості за термінами погашення використовується насамперед під час обчислення резерву сумнівних боргів.

Найважливішим критерієм класифікації дебіторської заборгованості є об'єкти, щодо яких виникають зобов'язання (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація дебіторської заборгованості залежно від об'єктів, за якими виникають зобов'язання

Розглянувши роботи авторів з бухгалтерського обліку та дослідивши їх праці, ми можемо зробити висновок, що всі вони здійснюють класифікацію дебіторської заборгованості відповідно до П(С)БО 10 (табл. 1).

Таблиця 1. Класифікація дебіторської заборгованості згідно з навчальними посібниками та підручниками з бухгалтерського обліку

Автор	Ознака класифікації										
	За терміном погашення		За строками платежу			За способом виникнення		За погашенням		За видами суб'єктів	
	Короткострокова (поточна)	Довгострокова	Термін сплати не настав	Просторочена	Відстрочена	Товарна	Не товарна	Погашена	Непогашена	Заборгованість в середині країни	Заборгованість іноземних партнерів
Бутинець Ф.Ф	+		+			+		+		+	
Велш Глен А., Шорт Деніел Г	+		+			+		+		-	
Пушкар М.С.	+		-			+		+		-	
Лишилешко О.В.	+		-			-		+		-	
Сопко В.	+		+			+		-		+	
Косміна Р.М.	+		-			+		-		-	
Чебанова Н.В.	+		-			+		+		+	

Як бачимо з даного дослідження багато авторів поділяють дебіторську заборгованість на довгострокову та короткострокову або поточну та непоточну. Але інші класифікаційні ознаки не співпадають. Одні виділяють дебіторську заборгованість за способами її погашення: забезпечена векселем чи незабезпечена. Також існують розбіжності у класифікації дебіторської заборгованості щодо способу виникнення, але у класифікації дебіторської заборгованості щодо способу виникнення, але у цьому питанні майже усі автори проводять класифікацію заборгованості.

Врахування досвіду зарубіжних країн є необхідним для успішного ведення господарської діяльності підприємств та для розширення міжнародних відносин. Групування дебіторської заборгованості за зарубіжним досвідом є більш повною. Тут існує така класифікаційна ланка, як «Для контролю і регулювання», що немає відображення у вітчизняній класифікації, навіть за умови її беззаперечної важливості [5] (табл. 2).

**Таблиця 2. Класифікація дебіторської заборгованості
за МСФЗ та П(С)БО**

П(С)БО	Код рахунку	Назва рахунку за П(С)БО	МСФЗ (IFRS)	Код рахунку (accounts IFRS)	Назва рахунку за МСФЗ (IFRS)
10	18	Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	IAS 1, 39; IFRS 7	All	Довгострокова дебіторська заборгованість
				A.10	Довгострокові фінансові інвестиції
10	181	Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду	IAS 1, 39	A.11.01	Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду
10	182	Довгострокові векселі одержані	IAS 1, 39	A.10.03	Довгострокові інвестиції
10	183	Інша дебіторська заборгованість	IAS 1, 39	A.11.03	Торгова довгострокова
		відсутні	IAS 1, 39	A.11.02.	Довгострокові депозити більше одного року
10	183	Інші необоротні активи	IAS 1, 39	A.11.04	Довгострокові кредити співробітникам
				A.11.05	Довгострокові кредити третім особам
10	36	Рахунки з покупцями та замовниками	ІАБ1, 39;	A.03.01	Дебіторська заборгованість, нетто
10	37	Розрахунки з різними дебіторами	ІАБ 1, 39	A.04	Авансові платежі постачальникам та інші оборотні активи
10	371	Розрахунки з виданими авансами	ІАБ 1, 39	A.04.01	Авансові платежі постачальникам
10	372	Розрахунки з підзвітними особами	ІАБ 1, 39	A.04.05	Інша дебіторська заборгованість
10	373	Розрахунки за нарахованими доходами	ІАБ 1, 39	A.04.06	Відсотки до одержання
10	374	Розрахунки за претензіями	ІАБ 1, 39	A.04.05	Інша дебіторська заборгованість
10	375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків	ІАБ 1, 39	A.04.05	Інша дебіторська заборгованість
10	376	Розрахунки за позиками членам кредитних спілок	ІАБ 1, 39	A.04.05	Інша дебіторська заборгованість
10	377	Розрахунки з іншими дебіторами	ІАБ 1, 39	A.04.05	Інша дебіторська заборгованість
10	38	Резерв сумнівних боргів	Ш1, 39	A.03.02	Резерв на сумнівну дебіторську заборгованість
10	39	Витрати майбутніх періодів	ІАБ 1, 39	A.04.03	Витрати майбутніх періодів

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку, а відповідно й формування облікової політики як її складової, відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» несе власник

(власники) або уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства та установчих документів [6].

Організація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості покупців та замовників передбачає виконання ряду завдань:

1) визначення елементів облікової політики щодо дебіторської заборгованості покупців та замовників і закріплення їх відповідними розпорядчими документами;

2) достовірне, своєчасне, повне та безперервне відображення господарських операцій пов'язаних дебіторською заборгованістю покупців та замовників;

3) обробка даних щодо дебіторської заборгованості покупців та замовників за допомогою відповідних облікових процедур, прийомів та способів;

4) складання звітності про стан дебіторської заборгованості покупців та замовників на основі отриманої та обробленої інформації.

Правильно організований бухгалтерський облік дебіторської заборгованості сприяє попередженню прострочення термінів платежів та не доведення заборгованості до стану безнадійної.

Процедура підготовки облікової політики є першим і важливим кроком організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості на підприємстві.

Положення (стандарти) бухгалтерського обліку у багатьох випадках передбачають можливість вибору одного варіанта з декількох запропонованих методів і процедур, застосування яких і визначає облікову політику. Вибір параметрів облікової політики передбачає велику відповідальність управлінського персоналу підприємства.

Для надання пропозицій щодо облікової політики дебіторської заборгованості доцільним є розгляд основних проблемних питань, які виникають при відображенні в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності дебіторської заборгованості (рис. 2).

Типові проблеми відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності дебіторської заборгованості

Відображення в обліку та звітності активів, що не відповідають критеріям визнання

⇒ У складі дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги відображається безнадійна заборгованість, яка не відповідає критерію визнання активу. Порушуються вимоги П(с)БО 1; П(с)БО 10 пп. 4-11

Некоректна оцінка дебіторської заборгованості на дату балансу

⇒ В балансі дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги відображається за первісною вартістю. Аналіз дебіторської заборгованості за строками непогашення не проводиться. Чиста реалізаційна вартість не визначається. Метод нарахування резерву сумнівних боргів в обліковій політиці не визначено. Порушуються вимоги П(с)БО 10 п.7, П(с)БО 1. Для розрахунку резерву сумнівних боргів обирається метод, який не відповідає п.8 П(с)БО 10. Порушуються вимоги П(с)БО 1.

Некоректне використання Плану рахунків

⇒ Для обліку виданих авансів не використовується рахунок 371 «Розрахунки за виданими авансами», а використовується дебет рахунків 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками», 681 «Розрахунки за авансами одержаними». Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги відображається по дебету рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» або 685 «Розрахунки з іншими кредиторами». За дебетом рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», відображається дебіторська заборгованість за реалізовані виробничі запаси, необоротні активи, нарахована орендна плата. За дебетом рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» відображається безнадійна дебіторська заборгованість, яка включається у рядок Балансу 161 «Первісна вартість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги». Порушуються вимоги Інструкції про застосування Плану рахунків, що часто призводить до помилок у фінансовій звітності.

Некоректне заповнення фінансової звітності

⇒ В рядок 1125 включається дебіторська заборгованість, яка повинна відображатися в інших рядках Балансу: по операційній оренді; за реалізовані необоротні активи; за реалізовані виробничі запаси; видані аванси; інша дебіторська заборгованість (позики персоналу).

Порушуються вимоги П(с)БО 1. Часто ця помилка пов'язана з некоректним використанням Плану рахунків.

Рис. 2. Проблемні питання бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, які варто врахувати при формуванні облікової політики

Таблиця 3. Елементи облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості

№ з/п	Елемент облікової політики	Характеристика елементу облікової політики
1	Види діяльності підприємства	Необхідно чітко визначити види діяльності, якими займається підприємство, від цього залежить вибір заборгованості на яку нараховується резерв. Окремо зазначити перелік видів діяльності, що входять до операційної фінансової та інвестиційної.
2	Форма ведення обліку	Зазначення форми ведення бухгалтерського обліку, що безпосередньо впливає на сукупність та послідовність використання облікових реєстрів.
3	Визнання та оцінка дебіторської заборгованості	Визнання дебіторської заборгованості як активу здійснюється якщо: існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод; сума дебіторської заборгованості може бути достовірно визначена. У випадку із заборгованістю покупців та замовників додаються ще дві умови: покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на актив; підприємство продавець не здійснює надалі управління та контроль за реалізованим активом. Передбачити в наказі додатково умови застосування оцінки заборгованості за справедливою вартістю, що відповідає вимогам концепції управління вартістю підприємства.
4	Класифікація та аналітика дебіторської заборгованості	Необхідно передбачити та закріпити в Наказі перелік класифікаційних ознак та види на які поділяється дебіторська заборгованість для тих чи інших управлінських потреб та вказати відповідно до обраної класифікації розрізи аналітики для обліку заборгованості.
5	Визнання заборгованості сумнівною	Зазначаються критерії визнання дебіторської заборгованості сумнівною і джерела отримання інформації, а саме: прострочення боржником терміну погашення (підтвердженням є договори або рахунки); порушення справи про визнання боржника банкрутом.
6	Період та метод нарахування резерву сумнівних боргів	Визначити термін проведення інвентаризації дебіторської заборгованості для створення резерву сумнівних боргів: на початку чи в кінці року. Зазначається вид методу нарахування резерву, а також терміни та підстави його нарахування: – на підставі платоспроможності окремих дебіторів (зазначити перелік документів за якими визначається така платоспроможність); – на підставі класифікації дебіторської заборгованості за термінами її виникнення (зазначити на які групи за строком вона розподіляється).
7	Визнання заборгованості безнадійною	Визначаються критерії віднесення дебіторської заборгованості до безнадійної відповідно до бухгалтерського та податкового законодавства.
8	Порядок списання безнадійної заборгованості	Зазначити порядок за яким списується безнадійна заборгованість, зокрема закріпити в Наказі, що заборгованість списується з балансу відповідно до розпорядження керівника на підставі проведеної інвентаризації та письмового обґрунтування доцільності списання.

Резерв сумнівних боргів розраховується лише для тієї частини дебіторської заборгованості, щодо якої виконуються одночасно такі умови:

1) заборгованість є фінансовим активом, тобто виникла внаслідок звичайної господарської діяльності (до цієї категорії не входять набута заборгованість і заборгованість, призначена для продажу);

2) заборгованість є поточною дебіторською заборгованістю. Для довгострокової заборгованості резерв не розраховується;

3) заборгованість не віднесено до безнадійної [7].

До Наказу потрібно скласти відповідні додатки, серед яких повинні бути і такі, що безпосередньо стосуються обліку дебіторської заборгованості. Необхідними є наступні додатки які безпосередньо регулюють облік дебіторської заборгованості покупців та замовників:

1) робочий план рахунків;

2) положення про ведення претензійно-позовної роботи;

3) посадові інструкції бухгалтера по веденню розрахункових операцій;

4) реєстри аналітичного обліку дебіторської заборгованості;

5) порядок створення та використання резервів підприємства (зокрема резерву сумнівних боргів);

6) графік документообороту (зокрема в частині розрахункових операцій).

Висновки. Аналіз економічної літератури показав, що існує широкий спектр видів дебіторської заборгованості. Класифікація дебіторської заборгованості має розкривати економічну природу різних видів дебіторської заборгованості та відповідати структурі бухгалтерського балансу. Окремі прийоми класифікації дебіторської заборгованості можна використовувати як для складання фінансової звітності, так і для управлінських рішень щодо регулювання розрахунків та управління дебіторською заборгованістю. Раціонально організована система бухгалтерського обліку сприяє оптимізації фінансового та трудового навантаження його ведення. Керівництву підприємства з метою отримання повної й оперативної інформації про фактичний на даний момент стан та перспективу погашення заборгованості з боку контрагентів доцільно забезпечити ефективну організацію цієї ділянки

обліку із залученням відповідних фахівців. Організація обліку дебіторської заборгованості – це процес, який дає змогу вчасно виявляти проблемні моменти та вживати заходи щодо відновлення платоспроможності покупців та замовників.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість" : Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291 URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>

3. Кватирка П. Б. Класифікація дебіторської заборгованості та її вдосконалення. *Вісник Хмельницького національного університету*. – 2005. – № 4. – С. 87 – 90.

4. Лищенко О. Г. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. *Держава і регіони: журнал*. Запоріжжя: Гуманіст. Ун-т «Запоріж. ін-т держ. та муніцип. упр.», 2009. № 1. с. 114-117.

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» / Верховна Рада України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_015

6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.

7. Цибилук О. Ю. Формування та облік резерву сумнівних боргів в системі управління дебіторською заборгованістю. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vsed/2012_44/44/374-378.pdf

References

1. Ministry of Finance of Ukraine (2020), Order “National regulation (standard) of accounting 10 "Receivables"”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (Accessed 25 April 2023).
2. Ministry of Finance of Ukraine (1999), “Chart of accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations”, available at: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (Accessed 25 April 2023).
3. Kvatyrka, P.B. (2005), “Classification of accounts receivable and its improvement”, Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu, vol. 4, pp. 87-90.
4. Lyschenko, O.H. (2009), “Analysis of receivables in the enterprise management system”, Derzhava i rehiony, vol. 1, pp. 114-117.
5. Ministry of Finance of Ukraine (2013), “International Accounting Standard 39 "Financial Instruments: Recognition and Evaluation"”, available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_015 (Accessed 25 April 2023).
6. Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> (Accessed 25 April 2023).
7. Tsybyliuk, O.Yu. (2012), “Formation and accounting of the reserve of doubtful debts in the accounts receivable management system”, available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vsed/2012_44/44/374-378.pdf (Accessed 25 April 2023).

Стаття надійшла до редакції 10.05.2023 р.